

Procedura weryfikacji programów rewitalizacji w Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 pod kątem zgodności z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*

1. Wstęp

Zgodnie z zapisami *Umowy Partnerstwa* działania o charakterze rewitalizacyjnym mają na celu włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane dzięki kompleksowej, postrzeganej w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Podejmowane w ramach rewitalizacji działania mają mieć na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz ożywienie gospodarcze i społeczne danego obszaru, a w konsekwencji przyczynić się do ograniczenia ryzyka ubóstwa i wykluczenia społecznego na tych obszarach. Realizacja działań infrastrukturalnych jest narzędziem niwelowania zjawisk związanych z problemami społecznymi dotyczącymi danego obszaru.

Dla działań rewitalizacyjnych finansowanych ze środków UE istotnym odniesieniem są *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* zatwierdzone przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju w dniu 3 lipca 2015 r. *Wytyczne*, dla których dokumentem wyjściowym jest *Umowa Partnerstwa*, służą przede wszystkim ujednoczeniu procedur wdrażania programów operacyjnych w zakresie projektów rewitalizacyjnych¹, a także określają jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS.

W *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020* (RPO WŁ 2014-2020) wskazano, że rewitalizacja ma na celu przywrócenie lub nadanie funkcji społecznych i gospodarczych na terenach zdegradowanych, co będzie miało wpływ na niwelowanie zjawisk związanych z problemami społecznymi na zdegradowanych obszarach miejskich i wiejskich. Wspierane będą przedsięwzięcia, wynikające z kompleksowych, wieloletnich programów rewitalizacji opracowanych w oparciu o krajowe ramy dla działań rewitalizacyjnych.

Niniejszy dokument stanowi podstawę weryfikacji przez IZ RPO WŁ obowiązkowych elementów wymaganych w każdym programie rewitalizacji zawartych w Załączniku do *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*.

2. Program Rewitalizacji

Program rewitalizacji (lokalny, gminny, miejski, itp) to, zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający

¹ przez pojęcie „projekt rewitalizacyjny” rozumie się projekt wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego.

do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Ocenie zgodności z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* będą również podlegały gminne programy rewitalizacji uchwalone na podstawie art. 14 ust 1. ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777). Program rewitalizacji powinien być tworzony przy współudziale partnerów społecznych i gospodarczych, aby zapewniony był konsensus społeczny dla jego realizacji.

Program rewitalizacji jest dokumentem przyjmowanym uchwałą rady gminy. Dopuszcza się możliwość aktualizacji istniejącego programu rewitalizacji pod warunkiem, że w wyniku tej aktualizacji wspomniany program będzie zawierał obligatoryjne elementy wskazane w Załączniku do *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*. Wsparcie lub preferencje w ramach RPO WŁ 2014-2020 będą mogły uzyskać te projekty, które wynikają z programu rewitalizacji.

Wynikanie projektu z programu rewitalizacji oznacza wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji lub określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

3. Procedura weryfikacji programu rewitalizacji

Zapisy *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* wskazują, że IZ RPO odpowiada za analizę i weryfikację cech i elementów programu rewitalizacji pod kątem zgodności z Załącznikiem do *Wytycznych*. W IZ RPO WŁ taka analiza i weryfikacja dokonywana jest zgodnie z poniższymi etapami:

1. IZ RPO WŁ powiadamia organy wykonawcze gminy, za pośrednictwem poczty elektronicznej, o dacie, od której rozpoczyna przyjmowanie do weryfikacji programów rewitalizacji oraz ogłasza ją na stronie internetowej www.rpo.lodzkie.pl. Przyjmowanie programów odbywa się w formie ciągłej. Program rewitalizacji wraz z uchwałą rady gminy należy przesłać za pismem przewodnim podpisanym przez organ wykonawczy gminy do Departamentu Polityki Regionalnej (DPR) Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego zarówno w formie papierowej, jak i elektronicznej na adres:
 - a. korespondencyjny – al. Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź,
 - b. e-mail pr@lodzkie.pl.
2. Gmina decyduje o terminie przekazania programu rewitalizacji do weryfikacji przez IZ RPO WŁ, mając na uwadze fakt, że pozytywnie zweryfikowany program jest podstawą ubiegania się poszczególnych projektów rewitalizacyjnych o wsparcie lub przyznania preferencji w ramach RPO WŁ 2014-2020. Terminy konkursów w ramach RPO WŁ 2014-2020 określa harmonogram konkursów dostępny na stronie internetowej www.rpo.lodzkie.pl.
3. Weryfikacja programu dokonywana jest na podstawie listy sprawdzającej, zgodnej z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, stanowiącej Załącznik 1 do niniejszego dokumentu.
4. Rzetelna i bezstronna weryfikacja przeprowadzana jest przez pracowników DPR. Oceniający weryfikują spełnienie wymogów dotyczących cech i elementów programów rewitalizacji poprzez przypisanie im wartości logicznych „TAK”/”NIE”. Każdy program weryfikowany jest przez dwóch pracowników DPR, zgodnie z zasadą „dwóch par oczu”. W przypadku rozbieżności w ocenach programu dokonanych przez pracowników, przeprowadzana jest dodatkowa analiza przez pracownika wyznaczonego przez Dyrektora/Zastępcę Dyrektora DPR. Ocena trzeciej osoby jest ostateczna i wiążąca a od dokonanej weryfikacji nie przewiduje się procedury odwoławczej.

5. Weryfikacja przeprowadzona jest w terminie do 30 dni roboczych od daty wpływu programu do DPR.
6. W zależności od wyników dokonanej oceny program zostaje:
 - a. pozytywnie zweryfikowany, jeśli spełnia wszystkie kryteria ujęte na liście sprawdzającej,
 - b. przekazany do gminy, jeśli nie spełnia wszystkich kryteriów, w celu poprawienia/uzupełnienia stwierdzonych braków.

W przypadku sytuacji określonej w punkcie 6 a, o pozytywnej weryfikacji programu rewitalizacji gmina zostaje poinformowana na piśmie. Wzór „Opinii w zakresie zgodności programu rewitalizacji z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*” znajduje się w Załączniku 2 do niniejszej procedury.

W przypadku sytuacji określonej w punkcie 6 b, na podstawie wypełnionej listy sprawdzającej pracownik DPR dokonujący oceny programu rewitalizacji przygotowuje i wysyła pismo do gminy z informacją o stwierdzonych uchybieniach. Poprawiony/uzupełniony program rewitalizacji gmina jest zobowiązana przekazać do IZ RPO WŁ w terminie do 30 dni roboczych od dnia otrzymania pisma. Kolejna weryfikacja programu rewitalizacji polega na jego ponownej ocenie przez pracowników DPR zgodnie z niniejszą procedurą.

W przypadku, gdy gmina wprowadzi do programu rewitalizacji zmiany niewynikające z pisma stwierdzającego uchybienia, jest zobowiązana pisemnie poinformować IZ RPO WŁ o dokonanych zmianach.

Pozytywnie zweryfikowany program rewitalizacji zostaje zamieszczony w wykazie, o którym mowa w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*. IZ RPO WŁ prowadzi wykaz programów rewitalizacji wraz z datą ich uchwalenia oraz na bieżąco aktualizuje i udostępnia na stronie internetowej www.rpo.lodzkie.pl.

W przypadku gmin, które przygotowały program rewitalizacji w ramach jednego z poniższych trybów:

1. projektu pilotażowego pn. „Opracowanie modelu prowadzenia rewitalizacji obszarów miejskich na wybranym obszarze w Mieście Łodzi”, współfinansowanego ze środków UE z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2007-2013, realizowanego na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju,
2. konkursu dotacji prowadzonego przez Ministerstwo Rozwoju pn. „Modelowa rewitalizacja miast”, polegającym na wsparciu samorządów w procesie przygotowania programów i modelowych działań w zakresie rewitalizacji,
3. konkursu dotacji prowadzonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego we współpracy z Ministerstwem Rozwoju, polegającym na dofinansowaniu sporządzenia/aktualizacji programów rewitalizacji przez gminy województwa łódzkiego

i zakończą go z pozytywnym wynikiem, ich programy zostaną automatycznie wpisane do wykazu pozytywnie zweryfikowanych programów rewitalizacji o którym mowa powyżej.

Z uwagi na możliwość uzyskania preferencji punktowych dla projektów ubiegających się o dofinansowanie w ramach RPO WŁ uwzględnionych w programie rewitalizacji dla danej gminy IZ RPO WŁ (w rozumieniu jednostek przeprowadzających konkursy na dofinansowanie ze środków RPO WŁ) na podstawie wykazu będzie potwierdzać fakt obowiązywania i pozytywnego zweryfikowania programu rewitalizacji, w którym umieszczono dany projekt.

Lista sprawdzająca spełnienie wymogów dotyczących cech i elementów programów rewitalizacji

Nazwa gminy				
Kryteria dostępu*	Kryteria formalne		Ocena TAK/NIE	Uzasadnienie oceny "NIE"
	1	Czy program rewitalizacji przyjęty został w formie uchwały przez organ stanowiący miasta/gminy zgodnie z przepisami prawa?		
	2	Czy do programu załączono informację o przeprowadzeniu Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko lub o odstąpieniu od tej procedury?		
Elementy programu rewitalizacji	Kryteria merytoryczne		Ocena TAK/NIE	Uzasadnienie oceny "NIE"
	diagnoza			
koncentracja	1	Czy program rewitalizacji zawiera diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych?		
	2	Czy diagnoza zawiera pogłębioną analizę kwestii społecznych dla określenia potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym?		
	3	Czy diagnoza obejmuje analizę sfer:		
		a) gospodarczej,		
		b) środowiskowej,		
c) funkcjonalno-przestrzennej, d) technicznej?				
4	Czy program rewitalizacji zawiera informację o powierzchni rewitalizacji i liczbie ludności objętej programem (program nie może obejmować więcej niż 20% powierzchni gminy i dotyczyć nie więcej niż 30% jej mieszkańców)?			
5	Czy program rewitalizacji wskazuje zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia?			
6	Czy program rewitalizacji dotyczy terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych?			
7	Czy działania rewitalizacyjne są skierowane na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji?			
8	Czy w przypadku wskazania w programie rewitalizacji projektów rewitalizacyjnych poza obszarem rewitalizacji uzasadniono potrzebę ich realizacji?			
komplementarność problemowa	9	Czy program rewitalizacji zawiera opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy?		
	10	Czy program rewitalizacji zawiera wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)?		
	11	Czy program rewitalizacji określa cele rewitalizacji?		
	12	Czy program rewitalizacji wskazuje, odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym, kierunki działań mające na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk?		
	13	Czy program rewitalizacji zawiera listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tj. takich bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji) wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji?		
	14	Czy program rewitalizacji zawiera charakterystykę (obszary tematyczne, zagadnienia istotne z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji) pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową?		
	15	Czy program rewitalizacji opisuje mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi?		
	16	Czy program rewitalizacji opisuje mechanizmy zapewnienia komplementarności pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji?		
	17	Czy projekty rewitalizacyjne/przedsięwzięcia wskazane w programie rewitalizacji dopełniają się tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach:		
		a) społecznym, b) gospodarczym, c) przestrzenno-funkcjonalnym, d) technicznym, e) środowiskowym?		
18	Czy w programie rewitalizacji określono pożądany stan, do którego doprowadzić ma dany obszar realizacja projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, oraz czy określono jego cechy, tak aby możliwe było na tej podstawie wybranie odpowiednich wskaźników osiągnięcia celów programu rewitalizacji?			
komplementarność przestrzenna	19	Czy program rewitalizacji opisuje wzajemne powiązania pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi realizowanymi zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i znajdującymi się poza nim, ale oddziałującymi na obszar rewitalizacji?		
	20	Czy program rewitalizacji efektywnie oddziałuje na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach)?		
	21	Czy zaproponowane w programie rewitalizacji działania nie doprowadzą do przenoszenia problemów na inne obszary lub nie spowodują wystąpienia niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie?		

kompleksowość	22	Czy program rewitalizacji ujmuje planowane działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych), co oznacza uwzględnienie aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno-funkcjonalnego lub technicznego lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem?		
	23	Czy w programie rewitalizacji opisane zostały wzajemne powiązania oraz synergie projektów rewitalizacyjnych?		
	24	Czy w programie rewitalizacji opisana została synchronizacja efektów oddziaływania projektów rewitalizacyjnych na sytuację kryzysową?		
komplementarność źródeł finansowania	25	Czy program rewitalizacji zawiera indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w pkt 13, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE)?		
	26	Czy program rewitalizacji zawiera indyktywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć o których mowa w pkt 14, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE)?		
	27	Czy w programie rewitalizacji wykazano koordynację i synergię projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR?		
	28	Czy w programie wskazano możliwość finansowania projektów rewitalizacyjnych z różnych źródeł (środki programów operacyjnych, środki polityk i instrumentów krajowych, prywatne i publiczne źródła finansowania) w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE?		
komplementarność proceduralno-institutionalna	29	Czy w przedmiotowym dokumencie opisany został system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji?		
	30	Czy program rewitalizacji zawiera system monitorowania i oceny skuteczności działań?		
	31	Czy program rewitalizacji zawiera system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu?		
	32	Czy system zarządzania programem rewitalizacji został uwzględniony w ogólnym systemie zarządzania gminą, co pozwoli na spójność procedur, efektywne współdziałanie oraz wzajemne uzupełnianie się działań różnych instytucji?		
realizacja zasady partnerstwa i partycypacja	33	Czy program rewitalizacji opisuje mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji?		
	34	Czy prace nad przygotowaniem programu rewitalizacji, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi?		
	35	Czy program rewitalizacji zawiera opis procesu jego przygotowania dokumentujący udział w nim różnych grup interesariuszy w taki sposób, by możliwe było zweryfikowanie i ocena stopnia osiągniętego społecznienia?		
	36	Czy partycypacja społeczna została wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie)?		
Ogólny wynik oceny			<i>Należy zaznaczyć odpowiednią rubrykę</i>	
Program rewitalizacji został sporządzony zgodnie z <i>Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.</i>				
Program rewitalizacji nie spełnia wymogów określonych w <i>Wytocznym w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.</i> Program wymaga korekt i uzupełnień w punktach wskazanych w niniejszej ocenie.				

Niniejszym oświadczam, że dokonałem/am oceny zgodnie z moją najlepszą wiedzą oraz zasadami bezstronności i rzetelności. Nie ma zależności pomiędzy mną, a wnioskodawcą lub współpracującymi z nim osobami, które mogą zaważyć w sposób nieuzasadniony pozytywnie lub negatywnie na wyniku mojej oceny/opinii. Zobowiązuję się do zachowania poufności wszystkich informacji lub dokumentów („poufnych informacji”) ujawnionych wobec mnie lub uzyskanych przeze mnie. Zobowiązuję się także do wykorzystania ich wyłącznie do celów oceny i nie ujawniania stronom trzecim.

Łódź,
(data)

podpis
(imię i nazwisko)

* niespełnienie kryterium dostępu skutkuje przekazaniem do gminy bez dalszej weryfikacji celem uzupełnienia

Załącznik 2 do „Procedury weryfikacji programów rewitalizacji w Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 pod kątem zgodności z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”

**Opinia w zakresie zgodności programu rewitalizacji
z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata
2014-2020**

Działając na podstawie „Procedury weryfikacji programów rewitalizacji w Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 pod kątem zgodności z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*”, wydaje się **pozytywną** opinię o zgodności programu rewitalizacji z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*.

Łódź, data

podpis.....

(imię i nazwisko)